

«Ny agenda for kommuneplanens samfunnsdel»

KS-FoU Kommuneplanens samfunnsdel som lokalpolitisk styringsverktøy

Fagdag Regionalt planforum Innlandet
30.03.2022

Hvordan kan
samfunnsdelen til
kommuneplanen bli de
folkevalgtes viktigste
styringsverktøy?

Hvordan kan
planarbeidet bli et
politisk styringsverktøy
som bidrar til at et
nyvalgt kommunestyre
beslutter og iverksetter
politikken de har gått til
valg på?

«Det som kjennetegner dagens planprosesser og kommunal samfunnsutvikling/ oppgaveløsning er mye fag og mye innbyggerinvolvering. Det folkevalgte lederskapet er ikke synlig nok.»

KS´ beskrivelse av bakgrunnen for FoU-prosjektet

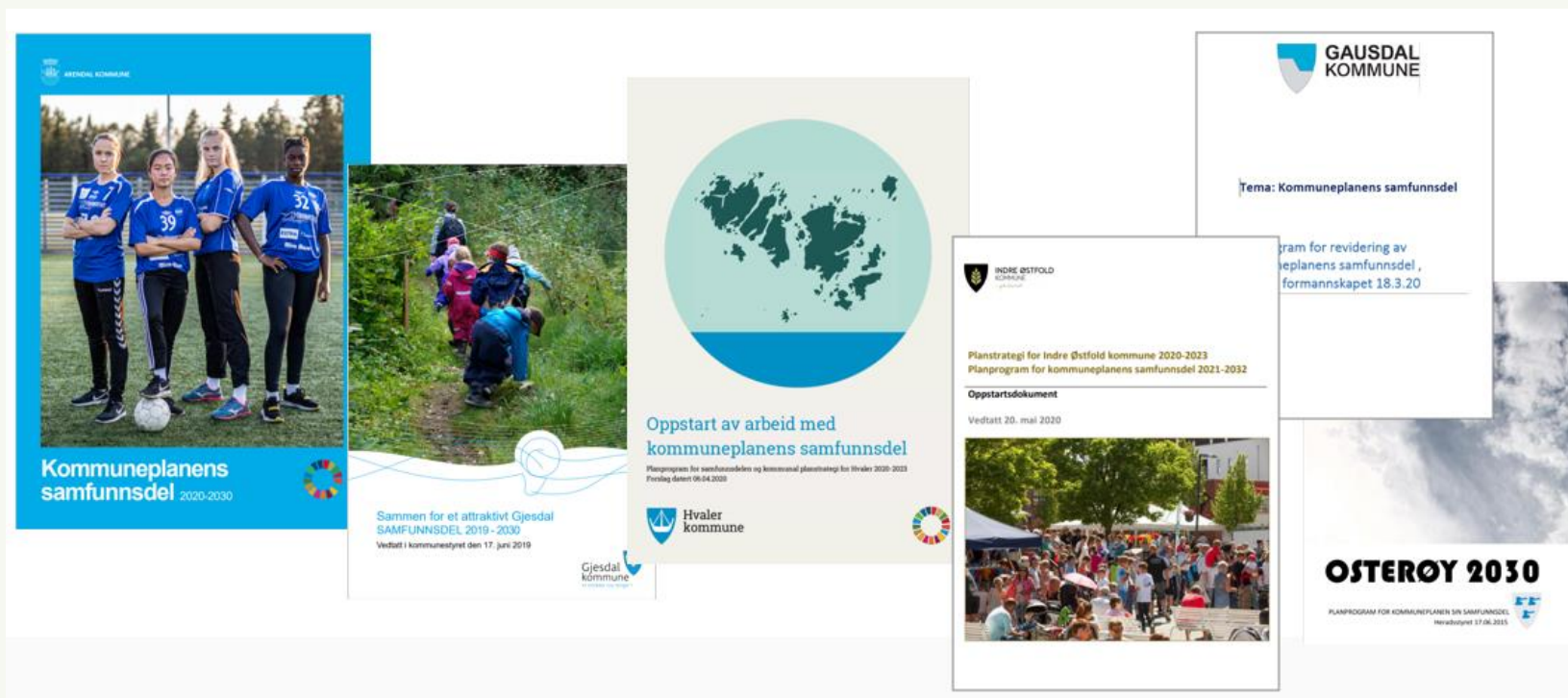
Midtveisrapport

Kommuneplanens samfunnsdel som
lokalpolitisk styringsverktøy

6 kommuner med ulike ståsted og erfaringer

- 4 revidere/utvikle ny samfunnsdel (Hvaler, Gausdal, Indre Østfold, Osterøy)
- 1 som viderefører samfunnsdel vedtatt i forrige periode (Gjesdal),
- 1 som vedtar samfunnsdel utarbeidet i forrige valgperiode (Arendal)

Økonomiplanen skal vise hvordan samfunnsdelen følges opp

§ 14-4 Økonomiplan og årsbudsjett

Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets eller fylkestingets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på. De skal også vise utviklingen i kommunens eller fylkeskommunens økonomi og utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser. Vedtaket om årsbudsjett skal angi hvor mye lån som skal tas opp i budsjettåret.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige.

Økonomiplanen skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel. Årsbudsjettet skal deles inn i et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett og stilles opp på samme måte som økonomiplanen.

Økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven § 11-1 fjerde ledd.

Departementet kan gi forskrift om bevilgningsoversikter, økonomiske oversikter og oversikter over utviklingen i gjeld.

NOU 2016:4 - Forslag til bestemmelser

§14-1 Første ledd:

Økonomiplanen skal angi hvordan kommuneplanens samfunnsdel etter plan- og bygningsloven § 11-2 skal følges opp.

Ny kommunelov er vedtatt på Stortinget

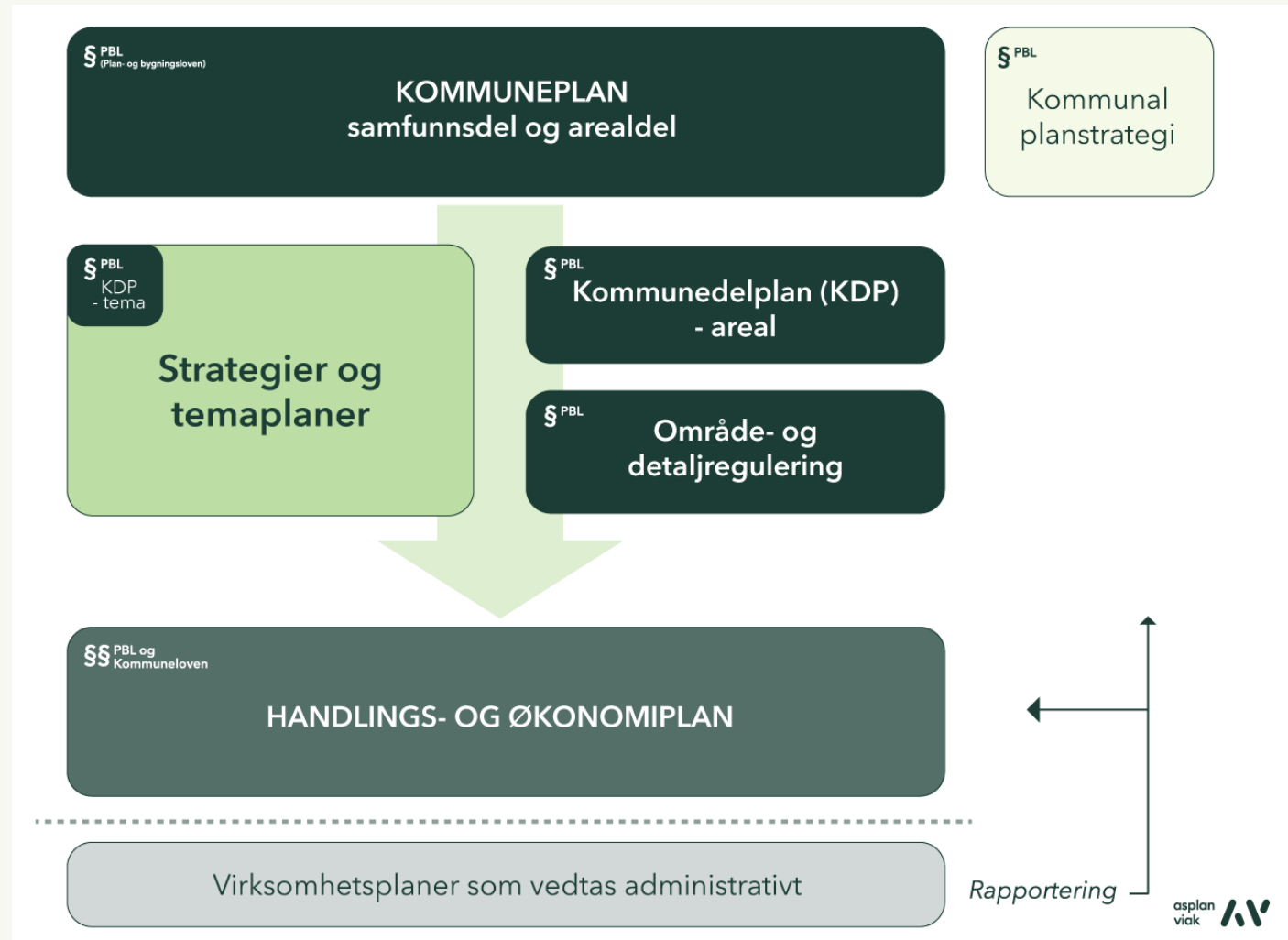
12. juni 2018

Den 11. juni 2018 vedtok Stortinget ny kommunelov. Et viktig mål med den nye kommuneloven har vært å styrke det kommunale selvstyret. Det skjer blant annet gjennom formålsbestemmelsen, en uttrykkelig lovfesting av det kommunale selvstyret og gjennom lovfestede prinsipper for forholdet mellom nasjonale myndigheter og det kommunales selvstyret. Samtidig som det lokale selvstyret styrkes stilles det også nye krav til kommunene med hensyn til økonomiforvaltning, internkontroll og eierskapsmeldinger med videre.

Fra enkeltplaner til plansystem med vekt på politisk styring

- Valgperiodene - **Samfunnsdelen**
- Årlig budsjett og økonomi - **Handlings- og økonomiplan**
- **Ledelse** - Kommunedirektør og ledergruppen har en nøkkelrolle for samfunnsdelen
- **Gi politikken den plassen den skal ha** i samfunnsdelen
- **Medvirkning** som er tilpasset samfunnsdelens funksjon som strategisk plan

Samfunnsdelen må stå i sammenheng med hele det kommunale plansystemet

Handlings- og økonomiplan for 2022— 2025 og budsjett for 2022

Gausdal kommune

Kommunestyrets vedtak.

Økonomiplan for 2022-2025

Kommunal planstrategi

Navn på plan	Status	Kommentar
Gausdal kommune		
Kommuneplanen - Samfunnsdelen 2021-2032 - Arealdelen 2021-2032	Vedtatt 25.02.2021 Vedtatt 25.03.2021	
Kommuneplanens handlingsdel, og økonomiplan	Årlig rullering	Innbefatter årsbudsjett og planstrategi
Kommunal planstrategi	Planbehovet vurderes og vedtas årlig	Vedtatt i forbindelse med handlings- og økonomiplan
Kunnskapsgrunnlag folkehelse	Vedtatt i 2020	Nytt kunnskapsgrunnlag vedtas i neste kommune-styreperiode
Kommunedelplan for Skei	Planprogram for revisjon vedtatt 17.06.2021	Vedtatt etter planen i 2023
Overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse	Vedtatt 2019	Handlingsplan utarbeides i samarbeid med Lillehammer og Øyer kommuner
Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og naturopplevelse	Høringsforslag sendt ut i september 2021	Vedtatt desember 2021. Handlingsplan rulleres årlig
Hovedplan for vann og avløp 2021-2030	Vedtatt 17.06.2021	
Beitebruksplan	Vedtatt i 2016	Starter rulleringsarbeidet i 2022 med plan om ferdigstilling 2022- 2023
Løypeplan	Vedtatt i 2015	Starter rullering i løpet av 2022, for ferdigstilling 2023
Plan for hjortevilt	Vedtatt 2018. Gjelder ut 2022	Rulleringsarbeidet starter nyåret på 2022
Rehabiliteringsplan for		

Kobling samfunnsdel-økonomiplan setter krav til samfunnsdelen

- Samfunnsdelen må gi tydelig retning og prioritering
- Må være forankret i og reflektere det nye kommunestyrets politikk
- **Visjon og lange linjer**
- **Satsingsområder for valgperioden**
- Satsingsområdene må følges opp av organisasjonen og i økonomiplanen

Gausdal satsingsområder

Kommuneplanens samfunnsdel

 [Lytt til teksten](#)

Kommuneplanens samfunnsdel er det viktigste styringsdokumentet i kommunen. Planen er vedtatt av kommunestyret, og har et 12 års perspektiv.

De prioriterte satsingsområdene i samfunnsdelen blir fulgt opp i det årlige arbeidet med handlings- og økonomiplan, i arealplanen og i andre planer, utredninger og politiske saker.

"Sammen får vi det til" er slagordet til Gausdal kommune, og det videreføres i forslaget til ny kommuneplan. Slagordet fylles med innhold gjennom disse satsingsområdene:

- Sammen om gode hverdagsliv
- Sammen om et nært og aktivt lokalsamfunn
- Sammen om en grønnere kommune
- Sammen om samfunnsikkerhet og god beredskap
- Sammen om bærekraftig arealbruk
- Sammen i Lillehammer-regionen
- Bærekraftig økonomi
- En organisasjon som samskaper

Illustrasjon kommuneplanens samfunnsdel

Satsingsområdene viser hva kommunestyret mener skal ha særlig prioritet de neste årene fram til et nytt kommunevalg.

Prioriterte satsingsområder:

- Tilhørighet og fellesskap
- Bokvalitet og inkluderende bomiljø
- Bred ungdomssatsing
- Trygg og miljøvennlig transport

Satsingsområdene følger opp kommunens visjon. De erstatter ikke det brede og løpende arbeidet kommunen gjør på ulike samfunnsområder, men viser hva som skal ha særlig prioritet i valgperioden.

De peker også på forventninger kommunen har til samarbeid med andre myndigheter, næringslivet, og det frivillige Lørenskog. Hvordan satsingsområdene skal følges opp avklares gjennom arbeidet med tiltak og prioriteringer i økonomiplanen, og gjennom temaplaner og strategier.

Samarbeid mellom offentlige virksomheter, forskningsmiljøer, næringsliv, innbyggere, lag og foreninger er nødvendig for å lykkes med satsingsområdene. I Lørenskog er «samskaping» satt på dagsorden. Det innebærer samarbeid mellom kommune og brukergrupper for å avdekke behov og løse oppgaver.

Bred ungdomssatsing

Satsingsområdet bred ungdomssatsing innebærer prioritering av:

- Ungdomsmiljø
- Utdanning og arbeid
- Møtesteder for ungdom
- Organisert og uorganisert idrett, fritidsaktiviteter og kulturtilbud

I denne valgperioden skal det legges vekt på en bred ungdomssatsing. Satsingen skal være en styrking av det arbeidet som allerede gjøres for ungdom i Lørenskog. Samarbeid internt i kommunen og mellom kommunen, andre offentlige myndigheter, næringslivet og ulike organisasjoner er avgjørende for gode resultater innen dette satsingsområdet.

Satsingsområdet bred ungdomssatsing følger opp følgende av FNs 17 bærekraftsmål:

Tilbud til ungdom i lavinntektsfamilier bidrar til å redusere barnefattigdom.

God fysisk og mental helse og trivsel fremmes gjennom møteplasser, kultur- og fritidstilbud og lavterskeltilbud til ungdom.

Aktivt arbeid for å inkludere all ungdom vil bidra til likestilling. Dette kan påvirke unges mulighet til deltagelse på mange samfunnsområder

Inkludering av all ungdom gjennom lavterskeltilbud motvirker ulikhet.

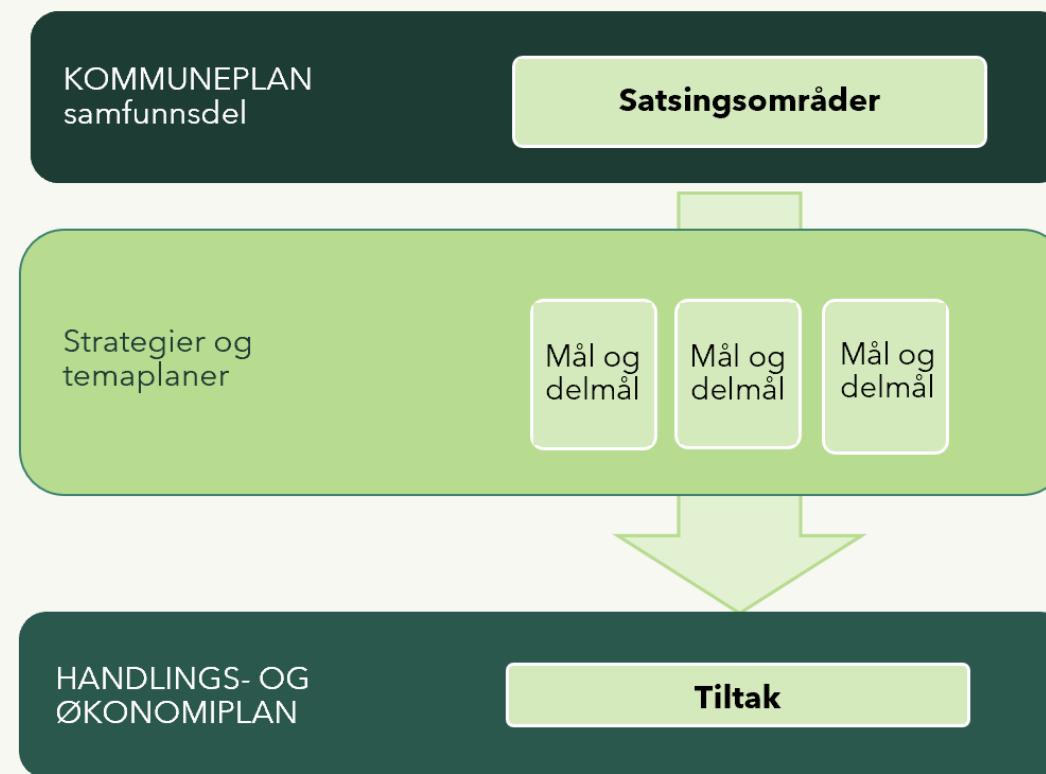
Trygge og lett tilgjengelige grøntområder og offentlige rom til uorganiserte aktiviteter vil støtte opp under en satsing på ungdom og aktiv fritid.

Samarbeid internt i kommunen og mellom kommune og andre myndigheter, det frivillige Lørenskog og næringslivet er en forutsetning.

Oppfølgingen av samfunnsdelens satsingsområder

- Satsingsområder - hva mener kommunestyret skal ha særlig prioritet i valgperioden
- Kommunens sektorer - hva betyr satsingsområdene for oss?
- Det er satsingsområdene som følges opp ned mot økonomiplan
- Satsingsområdene kan komme til uttrykk på forskjellige måter

HØP Arendal

Kommuneplanens mål, kommunens demografi, levekår, folkehelse og grunnlaget for prioriteringer under hvert satsingsområde.

Kommunens satsingsområder:

- **Godt liv for alle**
 - Dekker bærekraftsmål: god helse, god utdanning, kjønne, fred og rettferdighet.
- **Grønt samfunn**
 - Dekker bærekraftsmål: stoppe klimaendringene, liv og velvære.
- **Regional vekst**
 - Dekker bærekraftsmål: bærekraftig byer og samfunn.

Bærekraftsmål 17 – Samarbeid for å nå målene er helt avgjørende viktig virkemiddel for å oppnå kommunens mål.

I dette kapittelet er det en samlet oversikt over de strategiske prioriteringene for Arendal kommune. Prioriteringene blir beskrevet nærmere under hvert tjenesteområde.

Godt liv for alle

Arendal kommune har som mål at alle innbyggere skal ha et godt og aktivt liv tilpasset den enkeltes forutsetninger. Opplevelse av mestring i eget liv og av å tilhøre et fellesskap er grunnleggende for å leve et godt liv. Innbyggere i Arendal skal motta tjenester og tilbud som bidrar til god helse, god utdanning, tilhørighet, livslang læring, et trygt og godt bomiljø og et aktivt og likestilt arbeidsliv.

I 2021-2024 arbeider kommunen med:

- å øke andelen som gjennomføre påbegynt utdanning og kommer ut i heltidsarbeid
- å styrke folkehelse, forebygge sykdom og skader og å redusere sykefravær i egen virksomhet
- å bygge gode fellesskap gjennom kultur-, idretts- og organisasjonsliv
- å redusere ulikheter mellom innbyggere
- å bidra til gode boliger for barnefamilier, enslige, eldre og innbyggere med spesielle behov
- å bidra til bostedsattraktivitet gjennom god tilgang til sjø, friluftsområder, attraktiv skjærgård og Raet nasjonalpark
- å tilby riktige helsetjenester sånn at flest mulig klarer seg selv og opplever mestring i eget liv

14 Kultur, infrastruktur og samfunnsutvikling

Beskrivelse av området

Kommunalsjef for Kultur, infrastruktur og samfunnsutvikling følger opp de 6 enheter Kommunalteknikk og geodata, Østre Agder brannvesen, Arendal voksenopplæring, \ Agder (sekretariatet), samt rådmannens Stab Samfunnsutvikling. Til sammen ca. 340 ØABV).

Prioriteringer

Godt liv for alle

Kultur for alle

Biblioteket vil fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i kommunen.

Kulturenheten vil gi alle tilgang på kulturtilbud og aktiviteter, også for de som har behov for ulik grad av tilrettelegging for å kunne delta. Deltakelse i den nasjonale piloten Fritidskort er en viktig satsning for å gi flere mulighet til å delta i organiserte tilbud. De uorganiserte, åpne tilbudene på f. eks Kulturkammeret vil være åpne for alle ungdommer uten noen kostnader.

Kulturarenaer og kulturaktiviteter er gode møteplasser, og behovet for slike møteplasser er økende. Spesielt gjelder det å skape møteplasser som fører til at folk kan møtes på tvers av alder, kultur, religion og sosioøkonomisk bakgrunn. I Arendal er både biblioteket, Kulturkammeret og Bomuldsfabriken offentlige bygg med gratis inngang og tilbud, hvor man vil invitere til debatt, samtale eller opplevelser, for den enkelte og i grupper. I tillegg er idrettsanlegg og skoler tilgjengelige for lag, foreninger og grupper som gir tilbud til alle aldre, f.eks. idrett, korps mm.

Forebygge brann hos risikogruppene

Det forebyggende fokuset på risikogruppene vil bli spisset og forsterket i handlingsprogramperioden i samarbeid med kommunenes helse og omsorgstjenester. ØABV vil tilby kommunene bistand med opplæring, oppfølging og ikke minst brannsikringsutstyr inn mot de utsatte gruppene. Samarbeid og bruk av beredskapsavdelingen er også en del av dette prosjektet.

Fra flyktning til innbygger

Gjennom ulike differensierte opplæringsløp skal innvandrere og flyktninger få språkkunnskaper på et godt nivå slik at de lettere og raskere skal komme ut i lønnet arbeid. Flest mulig skal bli kvalifisert til videregående opplæring og deltagere med mangelfull grunnskole skal i størst mulig grad gjennomføre et grunnskoleløp. Skolen skal også tilrettelegge for tilbud som fanger opp de med særlig svak faglig bakgrunn og sikre at de får grunnleggende ferdigheter. Skolen skal fremme felles møteplasser og forståelse for grunnleggende verdier og normer i det norske samfunnet gjennom hverdagsintegrering og retten til å leve frie liv. Innvandreres muligheter til å oppleve økt tilhørighet og deltagelse i samfunnet skal styrkes.

Skaperskolen

Vitensenteret Sørlandet er aktivt med på den nasjonale satsningen Skaperskolen. Skaperskolen er en

Oslo

Oslo

Vår by, vår framtid

Kommuneplan for Oslo 2018

Samfunnsdel med
byutviklingsstrategi

Visjon, mål og strategier
mot 2040. Vedtatt av Oslo
bystyre 30.01.19 (sak 6)

En grønnere, varmere
og mer skapende by
med plass til alle

Byrådets budsjettforslag 2022 og økonomiplan 2022 - 2025

En grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle

Sektorområder

Sentrale kapitler

Grafikk og nøkkeltall

En grønnere by

- Det er innarbeidet 139 mill. i 2022, 55 mill. i 2023, 79 mill. årlig i 2024 og 2025 til bl.a. å opprettholde kollektivtilbudet og til elektrifisering av busser.
- 16 mill. i 2022 og 19 mill. årlig i perioden 2023-2025 til økt satsing på tilrettelegging for sykkelinfrastruktur.
- Det er avsatt 7 mill. i 2022 til planting av trær.
- 4 mill. er foreslått avsatt i 2022 til prosjektet levende gater.
- Det er innarbeidet 10 mill. i 2022 til en støtteordning for klimavennlig jobbreiser i kommunale virksomheter.
- Det er avsatt 34 mill. i 2022, 55 mill. i 2023 og 40 mill. årlig i 2024 og 2025 til byutvikling. Dette gjelder bl.a. midler til oppfølging av politisk vedtatt strategier og handlingsplaner, tiltak mot plastforurensing og styrket innsats på bolig- og utviklingsområder.
- 8 mill. i 2022, 11 mill. i 2023, 10 mill. i 2024 og 8 mill. i 2025 er foreslått avsatt til diverse klimatiltak. Dette gjelder bl.a. satsing på bærekraftig mat, mobilitetsansvarlig samt redusert klimafotavtrykk fra materialforbruk.

For nærmere omtale av tiltakene vises det til omtalen under en grønnere by i kapittel 1 og til omtalen av klimatiltak i kapittel 2 om klimabudsjettet. Tiltakene er også nærmere omtalt under kapittel 10 Miljø og samferdsel.

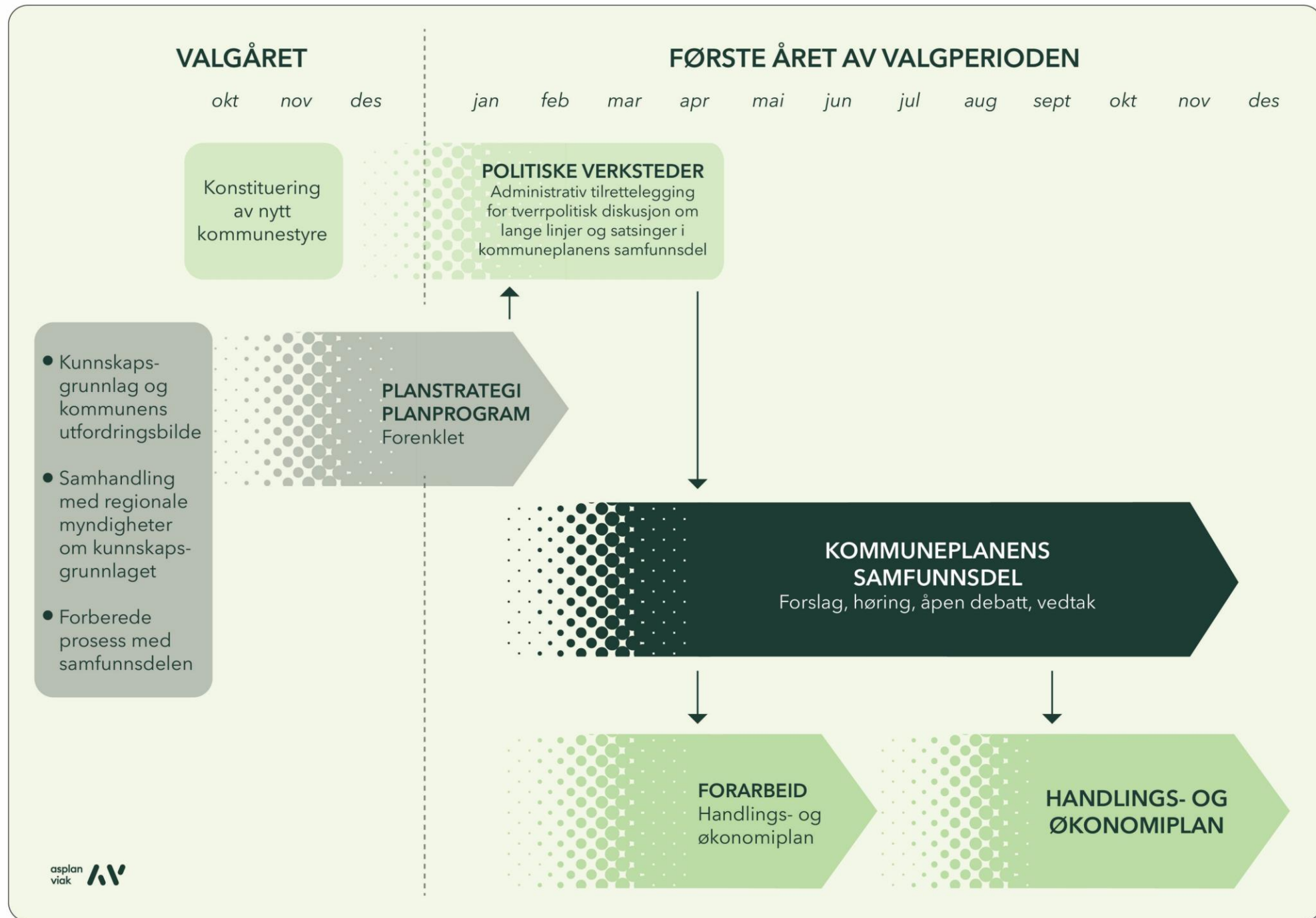
Det politiske styringsperspektivet i samfunnsdelen – fra valgresultat til vedtatt politikk for kommunen

«Trenger uformelle arenaer for politisk diskusjon. de formelle arenaene gir ikke godt nok rom for diskusjon»
«Ofte kommer vi som politikere for seint inn. Må komme tidlig inn i prosessene politisk».

Innspill fra folkevalgte i nettverkssamling 08.01.2020

- Samfunnsdelen som fast rutine første året av valgperioden
- Tverrpolitiske verksted med administrativ tilrettelegging
- Arena for nye folkevalgte til å bli kjent med plansystemet og få diskutere politikk for kommunen
- Kan inngå som en del av folkevalgt-opplæringen

Tverrpolitiske verksted for å legge politiske føringer for innholdet i samfunnsdelen

